

Література:

1. Запобігання пенітенціарної злочинності в Україні : посіб / І.Г. Богатирьов, А.І. Богатирьов, М.С. Пузирьов ; за заг ред. О.М. Джужі. Київ : ВД «Дакор», 2014. 96 с.
2. Богатирьов І.Г., Мізюк В.В. Соціалізація засудженого до умов життя в місцях несвободи. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах сталого розвитку* : матеріали X Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ 10 грудня 2021 р.). С. 65–67.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-264-0-32>

ПРАВОВА ПРИРОДА ВІДСТРОЧКИ ВИКОНАННЯ ВИРОКУ ЗАСУДЖЕНОЇ ОСОБИ ДО АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИДУ ПОКАРАННЯ

Михайлик Д. О.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної
та антикорупційної діяльності*

*Міжрегіональної Академії управління персоналом
м. Київ, Україна*

Горковенко М. В.

*керівник Рівненської окружної прокуратури
м. Рівне, Україна*

Правова природа відстрочки виконання вироку ми розглядаємо як захід, який на жаль, не передбачений нормами закону України про кримінальну відповідальність (КК України), а тому він не змінює правового становища засудженої особи. Ця особа продовжує залишатися у статусі засудженого, а не виправданого чи звільненого. Тому цей захід є кримінально-процесуальною реакцією суду на певного роду об'єктивні й суб'єктивні чинники, керуючись при цьому принципом верховенства права, проте не відкидаючи в майбутньому повноту реалізації принципів невідворотності кримінальної відповідальності, виконання і відбування покарань.

Оскільки правова природа відстрочки виконання вироку є скоріше кримінально-процесуальною, ніж кримінально-правовою, або кримінально-виконавчою ми виходимо з того, що норми цього інституту поширюються: а) не на всі види покарань (а лише на 5 із 12); б) не на всі

категорії засуджених осіб (а прив'язані переважно до таких соціально-демографічних ознак, як наявність тяжкої хвороби, стан вагітності, наявність малолітньої дитини до 3 років).

Зазначимо, що кримінальний процесуальний закон у ч. 1 ст. 536 КПК України [1] передбачає вичерпний перелік випадків відстрочки виконання вироку про засудження особи до виправних робіт, арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військово-службовців, позбавлення волі:

1) у разі тяжкої хвороби засудженого, яка перешкоджає відбуванню покарання, – до його видужання;

2) у разі вагітності засудженої або за наявності у неї малолітньої дитини – на час вагітності або до досягнення дитиною трьох років, якщо особу засуджено за злочин, що не є особливо тяжким;

3) у разі якщо негайне відбування покарання може потягти за собою винятково тяжкі наслідки для засудженого або його сім'ї через особливі обставини (пожежа, стихійне лихо, тяжка хвороба або смерть єдиного працездатного члена сім'ї тощо) – на строк, встановлений судом, але не більше одного року з дня набрання вироком законної сили.

Водночас, згідно з ч. 2 ст. 536 КПК України, відстрочка виконання вироку не допускається щодо осіб, засуджених за тяжкі (крім випадків, передбачених п. 2 ч. 1 ст. 536 КПК України) та особливо тяжкі злочини незалежно від строку покарання. Структурно-логічний аналіз норм ст. 536 КПК України, а також їх співставлення з нормами КК України.

Це дозволяє нам дискутувати щодо перелік застосування покарань до засуджених до яких суд може надати відстрочку виконання вироку:

1) виправні роботи; 2) арешт; 3) обмеження волі; 4) тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців; 5) позбавлення волі.

Визначаючи перелік випадків відстрочки виконання вироку та співставляючи їх із кримінально-правовою та кримінально-виконавчою природою вказаних видів покарань, законодавець виходив із трудового та фізіологічного критеріїв. Тобто якщо брати тяжку хворобу засудженого, яка перешкоджає відбуванню покарання, тоді стає зрозумілим, що карально-виправний вплив на засудженого у кримінально-виконавчому процесі не буде здійснено, тобто:

1) не буде досягнуто повного усвідомлення вини внаслідок примусового залучення до праці;

2) або внаслідок втрати працездатності не буде проведено відповідних відрахувань у дохід держави, як у випадку із виправними роботами;

3) або ж взагалі можна вести мову про порушення принципу верховенства права у процесі відбування покарання, коли особу, хвору

на тяжку хворобу, піддають примусовому впливу (в таких випадках може йтися про катування).

Викладені судження є логічними, такими, що відповідають чинному законодавству, вимогам міжнародно-правових актів, і тому мають урахуватися судом при реалізації відповідної засади кримінально-виконавчого процесу.

Висновок. В силу наведених обставин пропонуємо доповнити п. 2 ч. 1 ст. 536 КПК України такими підставами скасування відстрочки: 1) відмова засудженої від дитини; 2) подальше ухилення від виховання дитини (після попередження). За вказаних підстав засуджена може бути направлена для відбування покарання в місце, призначене за вироком суду; 3) вчинення нового кримінального правопорушення; 4) смерть дитини[2, с. 89-90].

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. 2018. № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.(дата звернення 08 10 2022)
2. Михайлик Д.О., Тагієв С.Р. Процесуальні дії суду в кримінально-виконавчому процесі в Україні : монографія / за заг. ред. професора І.Г. Богатирьова Чернігів : Десна Поліграф. 2019. 176 с. С. 89.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-264-0-33>

ПРОБЛЕМА ЗАПОБІГАННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Михайлик О. Г.

*доктор юридичних наук,
професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Міжрегіональної Академії управління персоналом
м. Київ, Україна*

Проблема запобігання злочинності в умовах російсько-української війни з'явилася 24 лютого 2022 року, коли російська федерація, як країна агресор без оголошення війни віроломно напала на нашу країну. Вбачається, що аналізоване нами соціально-правове явище має свої концептуальні особливості, й перешкоджає ефективному функціонуванню всіх інститутів суспільства та держави на обмежених вирах